

Péteri Miklós: Versek és novellák

Kiadta a Gazdagréti Katolikus Közösség 2002.

Fiókba zárt emlékek, érzések és gondolatok címmel

Tartalom

Karácsonyi fohász 1958.....	3
1960 november 7	5
Mint a Nap a Földet... ..	7
Minden nap gondolok Rád... ..	8
Bordal.....	9
Hivatás.....	10
Ne sírjon nővérke	12
Csillaghullás augusztusban	14
Évbúcsúztató.....	16
Este a Halászbástyán	18
Őszi üzenet.....	19
Csak a láz ég az arcomon	20
A hangyának élnie kell	22
Felszabadulás	24
Mire vársz?.....	28
Hitvallás.....	30
Karácsonyi ajándék	31
Csüggedés vagy küzdelem?	32
Kislányom emlékkönyvébe	33
Hagyjátok élni egymást!.....	34
Zenevarázs	35
Útravaló.....	37
Élet-akt.....	38
Napocska-hatás	40
JANNY, ÉN MEG AZ ÓSKÖD	41
TÓTH VERA ÉS TOMMY SUMBER TÖRTÉNETE	46
FIÚ A SZIGETEN.....	49
TAVASZ A TÉLBEN	51

Karácsonyi fohász 1958

Kis Jézusunk! A betlehemi jászol szalma-
vánkosáról nézz fel végre ránk, hallgasd meg –
kérünk – könnyes, árva néped, s add vissza
nékünk elveszett hazánk.

Kis Jézusunk, ki elhoztad ma hozzánk, e
gyarló földre szent malasztodat,
terjeszd fölénk az apró két kezet, mely
ma mindeneknek áldást osztogat.

Kis Jézusunk! E népet annyi balsors
és oly sok ármány fojtogatta már!
Itt állunk térden, könnyező szemekkel,
egy árva nemzet vigaszodra vár.

Kis Jézusunk! A súlyos rabbilincset,
mely gúzsban tartja dolgos két kezünk,
és mozdulatlan túrni kényszeríthet,
törd ketté végre, mentsd meg nemzetünk!

Kis Jézusunk! A szolgaság porából
a fényre vágyunk, nyújts felénk kezet!
A bánat útját új reménnyel járjuk,
ha tudjuk azt, hogy szent szíved vezet.

Kis Jézusunk! Az értünk szenvedőknek
töröld meg könnyben csillogó szemét,
s e véráztatta, drága magyar földnek
áldó kezeddel gyógyítsad sebét.

1960 november 7

Ünnepi pompába öltözött a város.
Jelszavak harsognak, zászlók lengenek.
Transzparens köszönti a Vörös Októbert,
Míg nedves köd libeg a fejünk felett.

De a szívünk mélyén nincs ma örömnép!
Ez a dátum titkos gyászt jelent nekünk.
Négy év távlatából elbukott harcunkra,
S elhunyt hőseinkre emlékezhetünk.

Sokaknak közölünk fájdalmas az emlék,
Mégis mindnyájunknak emlékezni kell!
Ahogy azt a harcot akkor eltiporták...
Nem! Ezt soha, soha nem felejtjük el!

Nem felejtjük el a tankok dübörgését!
Nem felejtjük el a gyilkos sortüzet!
Hisszük, hogy a nemzet –ha feltámad egyszer–
Mindezekért jócskán, s méltón megfizet.

Nem felejtjük el a gyermekarcú hőst sem,
Kinek piros vére akkor földre hullt,
S tápláljuk a szikrát, amely októberben
Szíve melegétől tiszta lángra gyúlt.

Mert él még a szikra! Honfiszívek mélyén
Okos türelemmel várja az időt,
Amikor majd újra szellőt hoz a hajnal,
És a langyos szellő fellobbantja őt.

Addig pedig, amíg sötét még az éjjel,
Őrizzük a halvány, parázsló tüzet,
S hőseinknek, akik a hazáért haltak,
Óvjuk féltőn tiszta, szent emléküket!

Egy kis gyertyafényt ma az oltárok sarkán
Megemlékezésül Ti is gyújtsatok,
És térdre borulván Isten templomában
Érettük egy fohászt Ti is mondjatok!

Esküdjete meg, hogy bármit hoz a sorsunk,
Akár mind egy szálig inkább meghalunk,
De e kicsi földet soha el nem hagyjuk,
S nem felejtjük el, hogy magyarok vagyunk!

Mint a Nap a Földet...

Távolról csak, de mégis melegen,
magában izzón, szenvedélyesen,
mint akit fojtott vágyak fűtenek,
mint a Nap a Földet—
úgy szerettelek!

Tudtam, hogy soha el nem mondhatom.
Bennem feszült az édes fájdalom,
és ha álmomban ott voltam Veled,
mint éj a csendet—
úgy szerettelek.

Most már arcodat látnom sincs remény.
Nem villan rám az aranybarna fény.
Csak annyit őriz az emlékezet:
ártatlan –tisztán
úgy szerettelek.

És ezt az érzést köszönöm Neked!

Minden nap gondolok Rád...

Minden nap gondolok Rád,
és hogy elmentél,
hogy már nem láthatlak,
belátom, jobb ez így.

Irigy
volt hozzám az élet,
s ezt józan fejjel,
büszkén viselni
másképp nem lehet.

Nem látlak már,
de itt vagy mégis,
és kedves arcod
minden vonását
hűséggel őrzi
az emlékezet.

Bordal

Ha bánatos vagy pajtikám,
S a másik –látod– oly vidám,
hogy jókedvében fejre áll, egy
kis pohárka bort igyál!

Unalmas őszi esteken,
hogy egy kis hangulat legyen,
mely néma csendben zajt csinál,
néhány pohárka bort igyál!

Ha szél süvít vagy hull a hó,
S a kályha mellett ülni jó,
kéken vacogni, fázni kár!
Egy korsó forralt bort igyál!

És télen, nyáron bármi ér,
bánkódni nem kell semmiér'
Az ajtó nálam nyitva áll,
Gyere barátom! Bort igyál!

Hivatás

**(hogy az idősebbek emlékezzenek évtizedekkel
ezelőtti önmagukra, a fiatalok pedig idő előtt meg
ne öregedjenek...)**

Beteg emberek,
könnyező szemek,
furcsán zakatoló,
megfáradt szívek,
reszkető kezek
fogadnak minden
reggel. Könnyű
lépteimmel
lábujjhegyen járom
a kórtermek
kövét... Fehér
köpenyem suhogva
űzi a halált, s a
megtalált
élet pulzusát
fogom. Hallgatom
a ziháló tüdőket
felett a
sercegéseket,
sebek lüktető jaját,
sajgó panaszát

érezem.

Fájdalmas

pontokat tapintok

lábakon, hasban,

kezeken,

s a lélek háborgó

hullámaint lesem.

Sóhajok szállnak

az éterszagon át,

rámbízza bánatát,

ki egymagában él,

s amíg beszél,

a szívek titkos

zugaiba látok.

Reszkető kezek

fogadnak minden reggel.

Könnyű lépteimmel

lábujjhegyen járom

a kórtermek követ...

Itt élek csendben,

fehéren suhogva,

féltőn vigyázva titkaitokra,

szenvedő, könnyező,

testi sebek terhét cipelő

s lelkieket rejtő,

beteg emberek.

Ne sírjon nővérke

Magának nem szabad sírni Kishúgom!

A gyász, a fájdalom

erre mifelénk gyakori vendég,

s hiába szeretnénk

együtt könnyezni mindenkivel,

sajnos nem lehet.

Az élet megedzett, már túl sokat láttunk,

megszokhattuk a könnyeket.

A jó, a rossz, a fény és az árnyék,

öröm és bánat társak,

bár igaz,

a sors nem mindig mér egyenlő kézzel,

néha több a gond és kevés a vigasz.

Ezért kell örülni minden apró szépnek,

a fénynek, a napnak, mosolynak, virágnak,

minden élő, üde, zöldlevelű ágnak,

a tiszta égnek, az egész világnak...,

mert jóra rossz jön, a fényre árnyék,

örömré bánat.

És akkor szilárdnak,

erősnek kell lenni,

összetört szívvel, könnyes szemekkel,

vesztett reménnyel akkor is,

mindig előre kell menni.

Az életben Kishúgom sokat kell kibírni,

de azért ne féljen,

Magának nem szabad sírni!

Magának öröm kell, tűz kell a szemébe,

az ajkára mosoly, a hajára fény.

Magának örökké boldognak kell lenni,

dal kell hogy kísérje,

vers, dal és remény.

A gond nem szánthat árkot homlokára!

– Naiv kívánság, ábránd csak, tudom. –

De most talán már érti vagy megérzi,

Maga mért nem sírhat soha

Kishúgom.

Csillaghullás augusztusban

Csendes, augusztusi, nyári este volt.

A Hold elbújt valahol a parti fák mögött,
és a tó fölött számlálhatatlan csillag ragyogott.

Minden hallgatott...

A csend átölelt, egybefont a tóval,
a csillaggal hímzett éj-takaróval,
a parti fákkal, a természettel s a Mindenhatóval.

Tán az ősidőkben volt ilyen csend,
valamikor a teremtés előtt...

Érzed a Szent Erőt,
de körül még néma, mozdulatlan minden.

A parton innen
néha egy horgász buktatója csobban,
lámpája lobban, pislog, elalél,
míg a túlsó partról lágy hullámok hátán
mély gitár pengését hozza át a szél.

Ülök magamban, bámulom a vizet,
s érzem, hogy én is egy pont vagyok a csendben,
egy névtelen, apró pont a rendben, amit az Úr alkotott.
Majd az eget nézem, a sok száz csillagot,
melyek közül egyen élünk mi is: Te meg én.
Te messze vagy, elérhetetlen messze...

És most egy percre
belém hasít a vágy,
fény lobban, s az égi fátylon át
tisztán, közelről érzem arcodat.

Csak egy villanás volt, csak egy pillanat!
Azután ismét rámborult a csend,
az éj megpihent,
s ott lent a tó vízében,
mint kristálytükörben fénylett az a csillag,
mely éppen az imént futott át az égen.

Évbúcsúztató

Egy év tűnt el a végtelen időben.
Mint sok-sok társa lassan ködbe vész,
S nem is tudom, hogy mégis most a búcsú
E kedves évtől miért oly nehéz.

Pedig olyan volt, mint a többi másik...
A jó a rosszal most is osztozott.
Mosolyt varázsolt, hogyha kedve szottyant,
S ha úgy akarta, könnyeket hozott.

Tavasszal édes virágillat áradt,
Madárdal zengett, kósza szél dalolt.
A szőke harmat –hogyha jött a hajnal–
A tavasztündér gyengéd csókja volt.

A forró nyárban búzatábla lengett,
Aranyos fényben úsztak a hegyek,
S a tiszta égen vígan kergetőztek
A gondot űző báránfyellegek.

Majd jött az ősz, e kedves, furcsa festő
Ezer színével mindent összekent.
Itt rozsdabarna érchegy néz az égre,
S vörösen tűz a tó a völgybe lent

Ott sárga tölgyfa nézi ámulattal
A kékre mázolt óriásfenyőt,
S az őszi szél, ha arra téved éppen,
Gúnyos kacajjal megcibálja őt.

És jött a tél... E sok-sok színt letépte,
A földre szürke, nedves köd feküdt.
Mogorva csendben álmodik a város,
A rét, az erdő szunnyad mindenütt.

A téli égből –mint parányi csillag–
Ezernyi könnyű hókehely repül,
Ezüstfehéren ráborul a tájra,
Mely tavaszt várón álomba merül.

Tavasza... nyár... ősz.. tél... éppen úgy, mint máskor,
Egymás után jött, s gyorsan elszaladt.
A szőke harmat, a kék nyári égbolt,
A tarka erdő csak emlék maradt.

De egy nagy kincset –búcsút intő óév–
Mégis kaptam tőled az idén.
Amelyre vágytam, azt a tiszta érzést,
Magamba zártam, megtaláltam én!

Este a Halászbástyán

Megállunk a Bástyán, csodáljuk a Dunát,
amint fénylő habbal hömpölyög tova,
s kétoldalt a parton délcegen kíséri
Pestnek és Budának egy-egy házsora.

A Nap tűzkorongja már lebukni készül
amott a távoli kék hegyek mögé,
de egy narancssárga fénysugarat küld még
a lassan hömpölygő kék Duna fölé.

Azután az alkony –mint egy szürke sátor–
ráborul a tájra álmat hintve szét,
és az est ecsetje sötétebbre festi
a várost átszelő vén folyó vizét.

Végül ezer lámpás csillagfénye lobban
ott a túlsó parton, s alattunk Budán. Ezer
apró fénypont kezdi könnyű táncát a
méltóságteljes, sötétkék Dunán.

Megállunk a Bástyán a nyáresti csendben.
Lágyan símul össze forró két kezünk.
Csodáljuk a várost, amelyben születünk,
ahol élünk, s ahol boldogok leszünk.

Őszi üzenet

Erdei úton jártunk énekelve,
mogorva vén fák álltak sorfalat,
s a lombok közt – a nyár búcsújaképpen –
még izzó fénnel csillogott a Nap.

Tarka pompába öltözött az erdő. Nem
volt talán két egyforma levél. Sárgán,
pirosan, rozsdabarna színben
táncoltak, hogyha feltámadt a szél.

Egy apró csermely csörtetett az úton,
csobogva vitte hűvös, friss vizét,
s ha megtorpant egy lomha, szürke kőben,
ezüst sugárral freccsent rajta szét.

Megálltam ott egy röpke pillanatra,
s a legszebb tarka, őszi levelet
a csermely tiszta, hús vizére tettem,
siessen Hozzád, vigye el Neked!

Nap-csókolta levél,
Őszi üzenet...

Csak a láz ég az arcomon

LáZRÓZSA ÉG AZ ARCOMON.

Vajon a harcomon

miért nem látszik soha

valami belső tűz nyoma?

Miért nyomaszt, mért fojtogat mindig a bánat

a mostoha sors miatt, ami nekem jutott,

s miért futok mégis ostoba álmok után,

miért melengetek még mindig hiú ábrándokat?

Az élet nem kiállítóterem,

hol mindenki bemutatja,

mi szép, mi érték lakik benne.

Ez túl könnyű lenne!

De nem! Itt minden falat kenyérért

fogsikorgatva kell küzdeni,

itt aprópénzre kell váltani a tehetséget,

és szétszórni az értékeket,

s ha néha egy szelet kalács jut,

azt öntelt pofával körberágjuk,

hogyan lássák, nekünk mégis sikerült.

És hogy köröttünk sokszor kimerült,

éhes szemek kopognak?

Az egy más része a dolognak!

Az élet nem nyitott kapu,
ahol besétálsz, és mész előre.
Meredek fal, hol köről-köre
kell másznod egyre feljebb,
míg bárgyú tökfejek hada vigyázza féltőn,
hogymeg föl ne érj,
csak mássz és remélj.
Hol rengeteg a buktató,
és ha nem vagy szívós, jó futó,
hát ott maradsz örökre a várfalon, a köveken,
és kapaszkodnod kell két kézzel, tíz ujjal, körömmel,
mert fentről lerúgnak örömmel
vissza a mélybe!
Az élet nem bálterem!
Egy jégverem,
hol melegre volna szükség.
Nem tárt kapu,
egy hosszú lejárattú,
örökös harc a tökfejekkel,
s ehárhoz láng kell, tűz kell, meleg kell.
Ezt jól tudom,
de fájdalom,
csak a láz ég arcomon.

A hangyának élnie kell

(A szürkeségtől nem kell megriadni, mert az sem szégyen, az is hivatás...)

Élnem kell még!
Nem mintha valami különös érték volna bennem...
Az Isten engem nem küldött hősnek,
nagyra, erősre,
nem szánt tudósnak,
csupán egy lakosnak itt a Duna mellett,
csupán egynek a milliók közül.

Tudom, nincs bennem különös érték,
amint remélték
a szüleim egykor...
A boldog gyerekkor
gyorsan elrepült,
én felnőttem,
egy a tömegben,
egyszerű, szürke, dolgos kis ember,
szorgos kis hangya,
ki megtanulja egy apró ékét,
egy töredékét a valóságnak,
s azon túl semmit,
csupán csak ennyit ért az egészből,
csak ezt csinálja, csak ebből él,
s ez nem túl nagy, de biztos kenyér.

Nem extra-érték a hangya-élet.
Kemény ítélet, de így igaz!
Az érték az,
aki sokkal többet, átfogóbban lát,
és nemcsak a mát...
Tanul a múltból, hisz a jövőben,
tájékozódik térben, időben
–az érték az!

Meg az, aki a hangyát munkára bírja,
űzi, hajtja őt,
az rejt erőt, vasakaratot, agresszivitást,
olyan kvalitást,
amiből kevéssel bír az átlag.
No, és a bátrak,
kik szembeszállnak mindennel azért,
ami szent előttük, amiben hisznek;
nagy erőt visznek látszólag szerteszét,
de ők hajtják az idő kerekét!

Bennem nincs ilyen különös érték,
mégis tudom, hogy élnem kell tovább.
Két kis srácomat föl kell nevelnem,
mert ők –helyettem–
értékké lehetnek még,
mert bennük ott a tűz potenciálja,
bennük még szikra ég.

Én őrzöm a szikrát,
eső el ne oltsa,
föld rá ne hulljon, szél el ne fújja,
mert ha kialszik, nem gyúlik újra.
Itt folytatódik hát életem kalandja,
ezért kell a hangya!
Ezért kell élni, várni, remélni,
lesni a szikrát, melyből tűz lehet,
s ha az egyszer fényesen fellobban,
akkor a hangya
nyugodtan mehet.

Felszabadulás

Csontig soványodva, sápadtan, aszottan
bújtunk elő a bunkerokból.
Szemünk pislogva kószolt a fényt,
s egy kis reményt
akartunk látni,
reményt, hogy élhetünk.

Annyi sok szenvedés után,
éhezőn, fázva, elcsigázva,
porig alázva
a jövőt kerestük, és elfeledtük,
hogyan az még kínos, még rossz is lehet.
Nem volt akkor józanság, belátás,
a helyzetünkről biztos ítélet,
csak egy gyötrő vágy, egy kínzó ösztön,
hogyan élnünk kell még,
hogyan kell az élet!
...És elindultunk tétován, reszkető lábbal,
újból ismerkedve a világgal,
amely kint van a szabad ég alatt.
Megmaradt,
kevés erőnket összeszedve
körbejártuk a várost, amelyben éltünk,
ahol születtünk, melyet szerettünk.
A füstölgő romok felett
még ott lebegett
a löporszag, ott szállt a pernye
fájón kiáltva fel az égre,
hogyan az Isten végre
nézzen le ránk, mi lett belőlünk!

Kormos, csupasz falak meredtek,
hullák heverték,
s szembe az emberek talicskát toltak,
és halottak voltak rajta...

Némán, faarccal, könnytelen szemmel,
szinte könnyel végezték a szomorú munkát:
temettek.

Annyian lehettek,
mint ma egy meccsen a Népstadionba’.

Aztán halomba
hordták a földet a tömegsír felett,
és gallyakból ácsolt kereszt hirdette,
hogy itt fekszenek,
itt nyugosznak a holtak,
kik emberek voltak
egy fojtó, bűnös, embertelen korban.

Azután mégis eljött a tavasz...

Meghozta azt
az élni akarás, az élet utáni vágy,
mely nemcsak szólam, nemcsak szóvirág,
hanem egy izmos, objektív erő,
örökös, törvény, örök akarat, mely
minden élő történetének legfőbb
rugója volt, lesz és marad. Felszállt
a füst,
az ég szürkése kék színre váltott, s
megjelent a Nap
minden sugarat
reményként osztva szét az emberek között.
Rongyokba öltözött,
beteg csontvázak dolgoztak kitartón,
roppant erővel,
keményen harcolva az idővel,
amely –úgy látszott– elmúlt felettünk,
s boldogok lehettünk,
hogy eddig is éltünk.
És mégis ők,
a múltból kísértő, áttetsző árnyak
harcolták a jövőt,
az élet-szíkra szívós őrzői,
melengetői mégis ők,
az elgyötört, az annyit szenvedők.

Ők hordták el törmeléket,
eltüntették a romokat,
és otthonokat kezdtek emelni,
életet lehelni
a halódó testbe,
amelyen mozdulatlan, néma gyász feküdt.
Ott voltak mindenütt,
és töretlen lendülettel,
szinte megszállott, őrült erővel hirdették,
hogy csak tetszhalál volt,
csak egy súlyos sérülés által kiváltott,
mély shock, melyből már kilábolt
az ország.
De nemcsak mondták,
meg is mutatták,
hogy lehet még, hogy kell, hogy érdemes élni.

Így indult meg hát akkor az élet,
s a nagy vezérek
csak aztán jöttek
hangos szavakkal, jelmondatokkal,
régóta bevált nagy frázisokkal:
szabadság, béke, munkáshatalom!
Tudták nagyon jól,
most kell, most lehet
az agyonnyúzott, elgyötört népnek
–mely az enyészet
szélén, ki tudja honnan, új erőt talált, és
csodával határos módon talpra állt–
most kell, most lehet
a nyakára ülni.

... És jött a gyilkos,
aki rommá lőtt, felperzselt mindent.
Most szent
elhatározással, baráti csókkal
keblére ölelt.
Új forrásra lelt!
Hisz ebből a népből még hasznat lehet húzni,
ezt még lehet nyúzni,
ez jó, szívós fajta!

Hát akkor rajta!
A nagy vezérekkel szövetségre lép,
legyen majális, ujjongjon a nép!
Te sápadt csontváz,
utolsó erőddel, aki legyőzted
magát a halált,
ne félj, ne rettegj, őriz majd a PÁRT! És
itt marad –légy nyugodt– mögötted, őrt
áll majd fölötted
géppisztolyokkal a nagy pártfogó,
a felszabadító.
Te sápadt csontváz
csak dolgozz, mint az állat,
más ne érdekeljen,
s tartsd a pofádat!

Így történt hát, hogy
lettünk, amik voltunk,
egyik rabigából a másikba bújtunk, ismét
retteghettünk, ismét robotoltunk, s
remegő ajakkal hála-dalt daloltunk,
hisz... fölszabadultunk!

Mire vársz?

(Múló hangulat részigazságokkal. Volt ilyen...; van ilyen...)

Mire vársz, mit spórolsz, mért lesed
a bizonytalan, sejtelmes jövőt?
Böjtölő fakírként titkon szőtt
álmokat mért dajkálsz, mit remélsz?
Holnap...? Ki tudja, lesz-e még reggel,
s a Nap, ha felkel, téged itt talál-e?
Ki tudja, meddig élsz!

Most biztos vagy, a jelen a tiéd még!
Okosan éld e múltó életet,
mert a perceket,
mit jövőbe bámuló, réveteg szemed
mint értéket felfogni nem tudott,
már visszapergetni nem lehet.

Nagy tervek, vágyak, álmok gondja hajszol?
Vigyázz! Amit láatsz, nem csak délibáb?
Aztán, ha egyszer kegyetlen-keményen
a hideg valóság az arcodba vág,
akkor már hiába fáj a tévedés,
ha döbbent ébredés
nyitja fel szemed,
s látod, hogy késő..., az idő eljárt...,
elrontottad az életed.

Nem szabad semmiről lemondanod!
Amíg csak áltatod
magad a jövővel,
szembekerülsz a múltó idővel,
ami objektív törvény...,
és mint az örvény,
az élet megy tovább rendületlenül.
Élj hát emberül, s hidd el,
A jelen biztos örömét el nem fogadni bűn!

A holnapért ne hozz ma áldozatot,
azt meg nem válthatod előre magadnak!
Ha lesz jövőd, az is jelen lesz egykor,
és ráérsz majd akkor törődni vele.
De most hallgass rám, gyere,

Lépj ki az álmok kétes ködéből,
s a remény hevéből
jelent kovácsolj, hagyd a terveket!
Használd fel jól, mit most kínál az élet,
s e józanságért nem érhet ítélet,
örülj, nevéssél, most amíg lehet!
Mire vársz, mit spórolsz, miért lesed a
bizonytalan, sejtelmes jövőt? Böjtölő
fakírként titkon szőtt álmokat mért
dajkálsz, mit remélsz?
Holnap...? Ki tudja, lesz-e még reggel,
s a Nap, ha felkel, téged itt talál-e?
Ki tudja, meddig élsz!

Hitvallás

Isten, aki fentről vigyázod a lépem,
Te, akiben hittem, akiben reméltem,
Tudom, hogy nem hagysz el, mikor sújt a bánat,
S meghallgatod buzgó, esdeklő imámat. Istenem,
hiszek Tebenned!

Kérlek, légy mellettem betegségben, bajban!
Mindenható Isten könyörülj meg rajtam,
Ments meg, szabadíts meg, gyógyítsál meg engem,
Ki lázas ajakkal, szívdobogva zengem:
Istenem, hiszek Tebenned!

Tudom, hogy írt nyújtasz lüktető sebemre,
Tudom, hogy erőt adsz újabb küzdelemre,
S én térdre borulván oltárod kövére,
Összekulcsolt kézzel kiáltom az égre:
Istenem, hiszek Tebenned!

Ha céloom elébe akadályok nőnek,
Acélozd meg - kérlek - hitvány, csepp erőmet,
S akkor engem - érzem --- nem győzhet le semmi,
Hiszen ki is tudna ellenedre tenni
Istenem? Hiszek Tebenned!

És ha olykor Téged megtagadni érdem, Bátor
hitvalláshoz kegyelmedet kérem, Hogy én
mindörökké szent nevedet áldjam, Életem
példáján hirdessem, kiáltsam: Istenem, hiszek
Tebenned!

Karácsonyi ajándék

Amit én kaptam
nem drága holmi,
szerény kis csomag,
olcsó ajándék.
Bár kedvesebbet,
számomra szebbet
- hiába járnék -
úgysem találnék!

Valamit kaptam...
Pénzért nem osztják,
de mégis érték
s pótolhatatlan.
Egy kis csipetnyi
őszinte érzés,
szeretet volt az
olcsó csomagban.

Csüggedés vagy küzdelem?

A csüggedés, az elvetélt reménység
élősdí átkunk, senyvesztő teher!
A céltól üzött szív az egy erő, mely
felette biztos győzni tud -, ha mer!

Az életünk egy küzdelem hevében
izzó parázs csak, láncreakció,
hol minden cél az újabb célok anyja,
míg egymást váltja álom és való.

Hogy ember lett a természet porából,
tüzet varázsolt, s gond-kalászt evett,
könny és veríték gyöngyködén keresztül
sejtjük talán csak, századok megett.

Hogy felbomlik, mi egykor oly szilárd volt,
ezerfelé hull száz és száz elem,
s új kapcsolatba új kötést kovácsol
az életünk - hát ez a küzdelem!

Hogy vannak vágyak, tervek s tévedések?
Lazán szőtt háló gondjaink között!
Ezek közül majd az válhat valóra,
Mit szívós harcunk összeötvözött.

A többi meg csak fájdalmas csalódás,
fölös teher ... bár mégis értelem, mert
benned ég, mert űz, hajt előre,
s energiát nyer így a küzdelem.

Ha összeomlott álmok bűvkörében
Sorsunkat némán tűrjük, az kevés!
Új célok hívnak mindig új csatákra,
Hol ismeretlen szó a csüggedés.

Kislányom emlékkönyvébe

Az életedtől ne várj nagy csodákat!

Csoda a lét, a természet maga:

a fű a réten, a friss virágillat

s az esti égbolt ezer csillaga.

Csoda a napfény, mely arcodat éri.

az őszi erdő, hol madár dalol

s a telt kalással ringó búzatábla

– a kenyértermő –, hol gép zakatol.

Csoda a gyár is, hol a holt anyagnak

életet adnak alkotó kezek,

meg az intézet, ahol a természet

titkát kutatják tudós emberek.

Csoda a karcsú, fürgé repülőgép,

amely az égen keresztülrohan,

s csoda a kép, a szó, a vers, a dallam,

ami a lélek mélyében fogan.

Kislányom! Rád még sok gond és öröm vár.

Ne félj a gondtól, bízzál, lesz erőd!

A lét csodáit aki teremtetten,

melléd áll mindig, hogyha kéred Őt.

Hagyjátok élni egymást!

Hagyjátok élni egymást emberek!
A fegyverek
miért ropognak?
Egymásnak inkább nyújtsatok kezet,
segítsetek
az orvosoknak!

Gyógyítsuk együtt népeink sebét,
sok árva nép
kiáltva kéri.
Ne mossa vérrel alkotó kezét,
a nemzetét
ki óvni véli!

A nagyvilágon nem volna éhség,
lenne elég
a friss kenyérből,
ha társainknak örömmel adnánk, s
elfogadnánk
egymás kezéből.

Győzelmeink a természet felett
testvériesek,
ha összetartunk.
Szétzúzott fegyverek helyett
csak ez lehet
további harcunk!

Zenevarázs

Szürke hétköznapon
ezernyi bánatom elfelejtem,
a sutba rejtem
mindazt, mi fáj,
mit nem muszáj
folyton magamban hordani.
A karosszéken szenderegve,
az alkonyatban elmerengve,
a zene tiszta hangját hallgatom.

A dallam szárnyrakap a légben,
az asztalon fut,
majd a széken
elterpeszkedve megpihen.
Az édes dalt a hűvös fal beissza, s
a tükör halkán zengi vissza.
Tizenhatodik versenyt szaladnak,
s szemben az ablak
csodálkozó, nagy szemekkel nézi,
ha ezt egy pizzicatóval tetézi
a pajkos hangú hegedű.

Majd ismét lágyabb húr dalol...
Az andalító moll
hullámain az arcom szinte érzi.
Egy triola, mint sóhaj száll az égre,
s a mennyezetnél megcserélve
s homlokomra visszahull.
Aztán a mélyből bús-mogorván
nagy félhangok lépkednek lomhán...
A padló megreteg,
s ha szendereg
az egyik sarokban
néhány vén bútor elhagyottan,
az álmuk bizton megriad.

Utána ismét apró,
Felröppenő és elcsavargó
nyolcadok jönnek,
szerteszállnak, sarokba bújnak, kiabálnak,
a lámpa körül kergetőznek,

egymásnak lökődnek, bőgnek... Az
egyik - lám - az ajtórésen Kiszökken
éppen, s a konyhaszéken Felmászva
fürgén - nézd a fattya! - A nagy
kondért is megkongatja.

De bumm!

A cintányér - ha ráér - véget vet a nagy mulatságnak.

A nyolcadok szépen visszatérnek,

s az újra hullámszó, lágy zenében

elandalodva súg a szám...

Elalszunk -

Én és kis szobám.

Útravaló

„Ne lógj ki a sorból!

Menj a tömeggel!”

– Ez is lehetne útravaló,

ha mindig az átlag

volna a jó. –

Divat szerint élni,

szolgai módon:

gyáva utánzás, gyér akarat.

Te többre becsüljed

önmagadat!

Törekedj a jóra,

higgy az igazban,

védd, ami érték, óvd, ami szép!

Különc ne legyél,

Csak egyéniség!

Élet-akt

Régen színes ruhákban járt az élet,
koronát hordott, csákót, süveget,
piros lakkcsizmát suvickolt olykor,
sarkantyút pengetett,
s dobozból cukrot kínált néha.

Aztán az élet civilbe öltözött...
szürke pantallót viselt, kockás zakót,
egyszerű fehér blúz feszült rajta,
szűk szoknya s nagygombos kosztümkabát.
Civilbe' járt, de mégis nagy volt,
óriás volt az ÉLET!
Én felnéztem rá, ő rámmosolygott,
s barackot adott.

Majd múltak az évek,
és most itt áll előttem pőrén, mezítelen.
Nem óriás már! A teste vézna, satnya,
lába bizonytalan, tévútra siklik néha,
arcán beszáradt könnyréteg a fedő,
homlokán pedig barázdát rajzolt az idő...
Hát itt van ő pőrén, ruhátlanul!

De mégis... A satnya kis testet
valami úzi, hajtja előre, valami félelmes erő
feszül benne,
egy megfoghatatlan, elolthatatlan tűz lobog,
s arcán a könnyfátyol alatt
örökké derűs, bölcs mosoly pihen.
Igen!
Az élet így is, most is csodálatos!

Napocska-hatás

Nekem a napfény mindig friss erőt ad,
A csüggedésből felráz, felemel,
Megóv a testi-lelki tespedéstől,
bennem a tettvágy új életre kel.

Életutam már késő ősze fordult, De
nincs még vége. Kell a biztatás!
Kellenek célok, álmok és remények.
Nagyon kell most a „napocska-hatás”!

JANNY, ÉN MEG AZ ŐSKÖD

Janny és én elhatároztuk, hogy máától kezdve kissé aktívabban szólunk bele ebbe a bizonyos űrhajózási problémába. Tájékozott emberek lévén a rádió, a TV és a reggeli újság alapján tisztában voltunk mindazokkal a nehézségekkel, amelyeket le kell győznünk, de ezek egy cseppet sem rendítették meg forradalmi optimizmusunkat, nem törték le a bennünk feszülő harci lendületet.

Én 12 éves lehettem akkortájt, Janny, az öcsém, alig múlt 8. A délutánokat rendszeresen nagyapa műhelyében töltöttük, és barkácsoltunk. Hogy mit? Buta kérdés! Természetesen űrhajókat készítettünk, egyet Jannynak, egyet nekem. Már jó előre kisorsoltuk, hogy öcsém a Marsra megy, én pedig a Vénuszra. Azt hiszem szerencse, hogy így jött ki, mert Janny még igazán gyerek, s ki tudja, megállná-e a helyét a Vénuszon esetleg előadódó körülmények között.

Egyszóval szorgalmas munkával teltek a napok, míg egy délutánon rendkívül furcsa dolgok történtek velem. Ma sem tudnék megesküdni rá, álom volt-e vagy pedig valóság. Mindenesetre gyanús, hogy Janny teljesen úgy viselkedik, mintha mit sem tudna az egésztől, holott alapjában véve mindennek ő volt az oka.

...Azzal kezdődött, hogy aznap délután nem mentem le a műhelybe, hanem a kerti padon, a vén cseresznyefa alatt üldögéltem, s különféle ábrákat rajzolgattam egy jókora csomagolópapírra. Nagypám, aki délutáni sétája során többször is elhaladt mellettem, aggódó pillantásokat vetett rajzaimra. Én persze ezen egyáltalán nem lepődtem meg, hiszen igazán nem várható az öregtől, hogy még a rakéta-technikához is értsen. (A biciklit egész rendesen meg tudja csinálni!)

Annyira el voltam gondolkozva, hogy észre sem vettem Jannyt, aki jobb kezét zsebre dugva, balban pedig egy hatalmas franciakulcsot szorongatva megállt a hátam megett.

- Hát ez meg mi lesz? - kérdezte érdeklődve, és leplezetlen szakértelemmel hajolt az ábrák fölé.

- Azon töprengek, hány lépcsős legyen.

- Ühüm! - válaszolt röviden, de látszott rajta, hogy tisztában van a kérdés gyakorlati súlyával.

- Te hogyan oldottad meg? - kérdeztem.

Janny összehúzta a szemöldökét, olajos kezét megtörülte nadrágja hátsó területein, majd határozott mozdulattal letelepedett mellém.

- Nézd Tommy! Eddig jóformán csak többlépcsős rakétákról hallottam, de a lépcsők előbb-utóbb mindig leváltak. Úgy látszik, nem lehet elég erősen odaszegezni őket. Így viszont nem sok értelme van az egésznek. Ezért arra gondoltam, hogy megpróbálkozom egy lépcső nélküli típussal. Mit szólsz hozzá?

- Mondasz valamit - bólintottam -, de azért ezen még egy kicsit gondolkozni kell.

Janny megvonta a vállát, és visszament a műhelybe, én pedig sétáltam egyet a szőlőlugasban. Jó alaposan meghánytam-vetettem a dolgot, s végül én is a lépcső nélküli megoldást választottam.

Lementem a műhelybe. Janny éppen egy régi fazékkal bajlódott. Ventilátorrá akarta átalakítani.

- Én is lépcső nélkül csinálom - szóltam oda neki.

- Helyes! - felelte némi meglepődöttséggel. - Akkor vissza is viheted a nagymama kis barna zsámolyát.

- Visszaviszem. Igaz, hogy már kettéfűrészelttem.

- § -

A mai nappal meg voltam elégedve, hiszen ez a lépcsős kérdés már napok óta zaklatott. Nem fogtam hozzá újabb alkatrész tervezéséhez, hanem leheveredtem egy kicsit az alsó kertben, a napos domboldalon. Néhány percre talán le is hunytam a szemem - erre már nem emlékszem egész pontosan -, de lehet, hogy csak egyszerűen elméláskodtam.

- Tommy! - hallottam hirtelen öcsém izgatott hangját.

Tétovázás nélkül felugrottam, hogy segítsek rajta, ha esetleg valami baj érte. Janny a műhely nyitott ajtajában állt, és veszettül integetett. Apu régi katonazubbonya volt rajta, nagymama hőcsizmája a lábán, nagyapa permetező készüléke a hátára szerelve, s egy 10 literes uborkás üveg a fejére húzva.

- Mi ez a maskara rajtad? - kiáltottam rémülten, de ő csendre intett.

- Mit csodálkozol? Űrhajós öltözet! Néhány perc múlva indulok a Marsra. - mondta, mintha mi sem volna természetesebb.

- Na, de még űrhajónk sincs - hebegtem

- Nem kell olyan nagy cécót csinálni a dologból! Ide süss! Aztán ha van kedved, gyere utánam!

Lábam földbe gyökerezett, szólni nem tudtam, csak kétségbeesett tehetetlenséggel szemléltem az eseményeket.

Janny kényelmesen beletelepedett egy felfordított kerti asztal négy lába közé, maga fölé borított egy lyukas rézüstöt, és se szó, se beszéd, elrepült a naprendszer felé.

Első meglepetésemből magamhoz térve kénytelen voltam belátni, hogy nincs sok idő töprengésre, nekem is indulnom kell. Nem értettem ugyan az egészet, hiszen ha tényleg ilyen egyszerű a dolog, akkor már igazán mások is rájöhettek volna. Bár ki tudja? Az ember sokszor épp a legegyszerűbb dolgokra nem gondol.

A konyhából ügyesen elcsentem egy uborkásüveget, fejemre húztam, aztán beleültem egy jókora szemetesvödörbe, és feltűnés nélkül elrepültem.

Hogy őszinte legyek, az útra már nemigen emlékszem. Az indulás izgalmai annyira igénybe vették egyébként is érzékeny idegrendszeremet, hogy eszembe se jutott körülnézni. Mindenesetre azt hiszem, elég jól viseltem a súlytalanság állapotát.

A Vénuszon nem volt túl meleg fogadtatásban részem. A jövő űrhajósainak csak azt ajánlhatom, válasszanak más bolygót maguknak, mert a Vénuszban csalódni fognak. Csupasznak csupasz ugyan, de rendkívül hűvös és barátságatlan.

Én azonnal láttam, hogy nem érdemes túl sok időt fecsérelni rá. Na, de ha már idevetődtem, kicsit körülnézek - gondoltam magamban -, és elindultam a bolygó belseje felé. Mindenfelé kopár, sziklás tájak fogadtak, élőlénynek nyomát se láttam, s mivel már amúgy is fogytán volt a levegő az uborkás-üveg alatt szépen visszasétáltam az űrhajóhoz. Képzeltetik mennyire meglepődtem! Az űrhajó ugyanis tele volt tömve elhasznált villamosjegyekkel. Ez kétségkívül emberi élet mellett szólt, de én akkor erre nem gondoltam. Rendkívül bosszantott, hogy űrhajómat szemétdörmént kezelik, még ha első pillantásra úgy is néz ki. Sértődötten kiszórtam a jegyeket a gépből, beszálltam, és hazarepültem.

Megkönnyebbült sóhajjal értem Földet. Hiába - a Föld mégiscsak Föld! Kiszálltam az űrhajóból, és visszaállítottam azt a helyére a fáskamra mellé. Már amint körülnéztem az udvaron, feltűnt nekem valami szokatlan. Igazán csak akkor lepődtem meg, amikor benyitottam a konyhába. Nagymama ott ült a konyha közepén a földön, testét durva állatbőr takarta, és egy nyers ürücombon rágódott jóízűen. Zavaromat leplezve félénken megszólítottam.

- Nagymama! Miért van itt ilyen sötét?

- Nagypád megint elhányta valahova a kovakövet, s most nem tudok tüzet csiholni - felelte bosszúsan két falás között, s közbe egy mócsingot hanyagul a sarokba köpött.

Tébolyult arccal rogytam le egy jókora termésköre.

- Éhes vagyok - lihegtem.

Nagymama feltápászkodott a földről, hozzám lépett és szőrös kezével jóságosan megsimogatott.

- Menj ki Tommykám az istállóba, ott van a nyereg alatt a vacsorád. Ha nem elég puha, ülj még rajta egy kicsit.

Kimentem az istállóba, és lefeküdtem a szalmára a „Csillag” mellé.

- Mi történt itt? Te jószágos ég! Mi történt itt? - tépelődtem, de aztán úgy határoztam, hogy visszamegyek a konyhába, és úgy veszek mindent, ahogy van. Nagymamát azonban nem találtam ott. Átkutattam az egész házat, üres volt minden. Kétségbeesetten szaladtam ki az udvarra, és kiáltozni kezdtem:

- Nagymama! Nagypapa! Hol vagytok?

- Ne kiabálj Tommy! - hallatszott egy ismert hang a barackfáról.

Megálltam a fa alatt, s a csodálkozástól most már majdnem összeestem. Nagymama és nagypapa ott csimpaszkodtak az egyik felső ágon, s láthatóan nagyon tetszett nekik a szituáció.

- Nagymama! Gyertek le onnan! - könyörögtem most már sírva fakadva.

- Dehogy megyünk fiacskám! Inkább gyere fel Te is! - nevetett nagyapa, és leszakítván egy túlérett sárgabarackot, játékosan a fejemhez vágta.

Leültem a fa alá, és kezembe tettem barackos arcomat. Ahogy így búsulgattam magamban, egyszer csak egy apró mókuscickány pottyant elém a fáról. Alaposan szemügyre vett, majd szigorú hangon megszólított:

- Mondd! Mért nem dolgozol? Így sohasem fogsz kiemelkedni az állatvilágból.

- Ha ilyen jól tudod, dolgozz Te! - vetettem oda neki foghegyről, és tovább búsongtam.

- Én még nem vagyok elég fejlett ahhoz - nyelvelt a kicsi -, de neked már többé-kevésbé ember kinézésed van. Meg kéne próbálni! Már igazán itt lenne az ideje, hogy valaki elkezdje. Határozottan idegesíteni kezdett a tudálékossága, felkeltem hát, és otthagytam.

Zsebre vettem a kezem, s kisétáltam a kapun. Az alkonyi szellő nevetve csapott arcomba, s én - egy pillanatra elfeledkezve mindenről - futni kezdtem a foci pályára. Amint ott futottam, hirtelen tölem jobbra és balra is szárnycsattogást hallottam, majd valami finoman, de élesen megkarcolta a nyakamat. Oldalra néztem, s ennyi viszontagság után meg se lepett, hogy egy repülő hal csapkodott a szemem előtt. Mikor észrevett, megfordult, és udvariasan csak ennyit szólt:

- Bocsánat! A létért való küzdelemben ilyesmi előfordul.

Némán bólintottam, s indultam volna tovább, de hirtelen eszembe jutott Janny.

- Hal úr! - szólítottam meg a furcsa idegent. - Tenne nekem egy szívességet?

- Örömmel - hajolt meg az, és uszonyával udvariasan tisztelgett.

- Arra kérném, ugorjon már fel a Marsra, és nézze meg, hogy mit csinál ott ennyi ideig az öcsém, a Janny.

A nagy hal furcsán tátogott, majd szó nélkül odébbállt. Láttam rajta, hogy az egészről egy árva szót sem értett. Na, de mit is várjon az ember egy repülő haltól?

Lassan kezdtem beletörődni abba, hogy a világ teljesen megváltozott körülöttem. Közömbösen szemléltem, ahogy lassan el-elmaradoznak a repülő halak is, és csigák, rákok, virágállatok népesítik be szerte a vidéket.

Odaértem a foci pályához, s beléptem a korhadtnak látszó kapun. Most legalább ezt is kipróbáltam - állapítottam meg magamban -, eddig ugyanis kizárólag a kerítésen keresztül közlekedtünk Jannyval. Ami a pályán tárult szemem elé, ha nem magam láttam volna, bizony el se hinném. Nyúlványos, pacnialakú amoebák játszottak egymással valami furcsa, a futballhoz hasonló játékot. Mikor az egyik a labda közelébe ért, kinyújtott állabával megragadta azt, körülfolym, bekebelezte, majd a sejt hátya egy másik pontján kilökte magából. A pálya szélén egy ostoros eugléna dirigált, pontosan olyan, mintha most lépett volna elő a biológia-tankönyvből. Az első pillanatok varázsa után nagyon unalmasnak találtam ezt a lassú játékot, s így elhatároztam, hogy megkeresem a büfét, ott vajon mit árulnak?

Útközben két verekedő eugléna került utamba. Kíméletlenül csépeltek egymást ostoraikkal. Mikor pedig szét akartam választani őket, a nagyobbik felháborodottan nézett rám szigorú sejtmagja mögül, amelyből a kromoszómák szinte szikrákat szórtak felém.

- Mit avatkozol bele a természet rendjébe? Az erősebb legyőzi a gyengébbet - ez a természetes kiválogatódás törvénye!

Mit tehettem mást, szó nélkül továbbmentem. A kapuban forró fejemet a rácshoz szorítottam és arra gondoltam:

- Mit fogok én itt csinálni az egysejtű véglények világában?

De hamarosan bebizonyosodott, hogy a visszafejlődés kerekét nem lehet megállítani. Ahogy ott töprengek magamban, valaki halkán, félénken megszólított. Felnézek ... hát egy egészen apró pacni gördül az orrom elé.

- Mit gondolsz, ki vagyok én?

- Sejtelmem sincs - feleltem vállat vonva.

- Hiszen ez nagyszerű! - lelkesedett a furcsa kis pacni. - Én is sejtnélküli élőlény vagyok. Fehérjecsepp a nevem, és minden valószínűség szerint koacervátumokból állok.

- Nagyon érdekes! És mondd csak! Mivel foglalkozol? - fordultam érdeklődéssel a fehérje-csöppség felé.

- Tulajdonképpen állandó anyagcserét folytatok, s időnként differenciálódok is egy kicsit. De nehogy azt gondold, hogy csak úgy vaktában, hübele balázs-módra. Ide süss! Avval előhúzott kolloid burka alól egy csöppnyi noteszt, amelyen ott díszelgett a büszke cím: „objektív törvényszerűségek”.

- Ez igen! - bólintottam elismeréssel. - De mondd csak! Mért vagy olyan gondterhelt? - Ugyanis észrevettem leheletfinom felszíni hártáján néhány sötét, haránt-barázdát.

- Hagyd el pajtás! - felelte elkomorodva. - Olyan furcsa érzésem van, mintha dedifferenciálódnom kéne. Na, de megyek is tovább, nem zavarlak.

Bánatosan odébbgördült, majd félútról még visszaszólt:

- Egyáltalán nem lepődnék meg, ha még ma aminosavakra kéne bomlanom.

Egykedvűen elindultam hazafelé, s a szerencsétlen kis fehérjecsepp dolga járt az eszemben, amikor úgy éreztem, hogy lassan elvesztem a talajt a lábam alól. Lebegni kezdtem, s valami furcsa, tejszerű köd vett körül.

- Az ösköd! - ötlött agyamba a szó, amit annyiszor hallottam a felnőttek beszélgetései során. Na, kíváncsi vagyok, ezután jön-e még valami?

Hamarosan beláttam, hogy felesleges továbbmenni, hiszen most már mindenütt csak ez a furcsa köd van.

Leheveredtem hát egy kényelmes gomolyagra, és vártam, hogy mi lesz. Nagy-nagy csönd vett körül, az ősidők titokzatos csendje, mely még mit sem sejtet a jövőből. Egyszer csak gépzúgás ütötte meg a fületem, s nagy zökkenéssel megállt mellettem egy felfordított kerti asztal, egy lyukas rézüsttel letakarva.

- Janny! - kiáltottam önfeledt örömmel - Csakhogy megjöttél!

- Mi ez a hülye füst itt? - nézett körül hunyorogva az öcsém, miközben kimászott az asztal lábai közül.

- Ez az ösköd - magyaráztam szakértelemmel.

- Ne beszélj marhaságokat! - torkolt le szigorúan - Mi van itt?

- Öregem! Akár hiszed, akár nem, úgy van, amint mondom. Egyszer csak elkezdett visszafejlődni minden, s lassan, fokozatosan idáig fajult. Ezt itt az ösköd!

Janny bámulva telepedett mellém, s töviről-hegyire el kellett mesélnem mindent, hogyan, mint történt. Idő volt bőven, hiszen évmilliók is eltelnek még, míg itt újra lesz valami. Amikor elbeszélésemet befejeztem, Janny kétségbeesetten a fejéhez kapott.

- Ide figyelj! Attól félek, hogy ezt az egészet én csináltam.

- Mit beszélsz! - álmélkodtam, s az elképedéstől csaknem lecsúsztam a ködgomolyagról, amelyen kuporogtam.

- Ide figyelj Tommy! - kezdte öcsém komolyan. - Mikor kikötöttem a Marson, rettenetes kopár vidékre jutottam. Először vissza akartam fordulni, de aztán arra gondoltam, ha már itt vagyok, körülnézek egy kicsit. Kimásztam a gépből, s elindultam az orrom után. Alig mehettem egy órát, amikor egy rozoga bódé került a szemem elé. Futni kezdtem, aztán lihegve, kíváncsian benyitottam. S képzeld! ... Nem volt abban a bódében más, csak egy irdatlan kerék.

- Egy kerék? - kérdeztem, s az ámulattól nyitva maradt a szám.

- Egy kerék Tommy - folytatta öcsém -, s a kerék mellett egy nyomtatott betűs felírás:

„AZ IDŐ KEREKE”

- Te jó ég! - kapcsoltam azonnal. - S Te persze eltekerted?

- El - felelte Janny bűnbánóan. - Eltekertem hátrafelé, amíg csak lehetett.

Janny világ életében kissé konzervatív volt, de hogy ennyire, azt nem hittem volna. Na persze! Most már minden érthető.

Öcsémet is láthatóan megnyugtatta, hogy ilyen őszintén könnyített a lelkén, ugyanis kényelmesen leheveredett, és füttyörészni kezdett.

- Most mit szándékozol tenni? - zavartam meg tapintatlanul meghitt nyugalmát.

- Gondolom, megvárjuk, míg újra kifejlődik minden.

- Meg vagy te örülve! - ordítottam felháborodva, s legszívesebben toporzékoltam volna, csak nem akartam felkavarni a ködöt. - Hiszen az beletelhet 1-2 millió évbe is!

- Mondd már! - ásított Janny unottan. - Legalább néhány millió évig nem kell iskolába menni. Ilyen hosszú szünidő még úgysem volt!

Most már láttam, hogy keményebb eszközökhöz kell nyúlnom.

- Ide figyelj! - parancsoltam megalkuvást nem tűrő hangon. - Azonnal ülj fel az úrhajóra, s igazítsd vissza azt az átkozott kereket!

Ímmel-ámmal feltápászkodott, bemászott a szerkezetbe, és elrepült.

- Aztán nehogy túlságosan előretekerd! - kiáltottam utána aggodalommal.

Úgy látszik az elmúlt néhány óra gyors eseménysorozata kissé megviselte szervezetemet, mert hamarosan álomba merültem.

Mikor felébredtem, a domboldalon feküdtem nagypapa kertjében. Janny állt előttem egyszerű civil ruhában.

- Tommy kérlek! Beletört a csavar az új műszerbe. Gyere, segíts már egy kicsit!

Feltápászkodtam, megdörzsöltem a szememet, és elindultam a műhely felé.

- Helyretekerted? - vettem oda csak úgy félvállról öcsémhez.

- Mondom, hogy beletört - magyarázta ő kétségbeesetten.

- Ki beszél itt a műszerről? Én a kereket kérdeztem!

- Miféle kereket?

No! Erre aztán nagyon megharagudtam az öcskösre.

- Ne játszd az ártatlant! - mordultam rá mérgesen, mire elpityeredett, s bánatában elhajította az u.n. „Janny-féle ballisztikus kallitkométert”, amit egy régi, rozsdás madárkalitkából, meg egy ócska ernyővázból fabrikált egész délután.

TÓTH VERA ÉS TOMMY SUMBER TÖRTÉNETE

„Egy kislányt gyűlöl egy család, mert szőke”

Volt egy kis kolleganőm, akivel néhány évvel ezelőtt együtt dolgoztunk egy kórházban, mint kezdő orvosok. Furcsa, zárkózott leánynak tartottuk őt. Az arcán mindig valami csendes szomorúság ült, valami régi, fájó emlék nyoma, melytől nem tudott vagy nem akart megszabadulni. Egyedül a munkájának élt. Ott a kórteremben, a betegek között felengedett egy kicsit, homloka kisimult, szája néha mosolyra húzódott.

Máig sem tudom, honnan vettem a bátorságot, hogy egyszer - minden bevezető nélkül - vallatóra fogjam. Kérdésem láthatóan váratlanul érte, de egyáltalán nem neheztelt meg miatta. Sőt, talán egy kicsit jólesett neki, hogy valakivel elbeszélgethet, hogy könnyíthet a lelkén. Az ügyeletes szobában ültünk egymással szemben, én az arcát figyeltem érdeklődéssel, ő meg halkán, elgondolkozva mesélni kezdett.

Tudja ... én vidéki lány vagyok. Egy Heves-megyei kis faluból jöttem, szüleim most is ott élnek, ha igaz...

Sajnos, eléggé elmaradott volt a mi falunk, az emberek nehezen értették az új idők szavát. Engem is megszólaltak, hogy tanulni akartam. „Úri kisasszony szeretne lenni” - mondogatták. Mikor eljöttem onnan, még vissza akartam térni közéjük gyógyítani, tanítani. Végül úgy alakult, hogy nem mehettem vissza.

Az egyetemen csoporttársam volt egy néger fiú. Tom Sumbernek hívták, s Afrikából, Nigériából jött Budapestre tanulni. Először valahogy ösztönösen idegenkedtünk tőle, aztán megismertük, megszerettük őt. Vidám fickó volt, hamar feltalálta magát közöttünk, szerette a társaságot, a jó hangulatot, de nem vette azért könnyen az életet.

Óriási igyekezettel tanult, törte a számára oly nehéz magyar beszédet, érdeklődött, kérdezett, segítséget kért. Néha kicsit bohém volt, kicsit könnyelmű, máskor ábrándozó, ismét máskor komoly, határozott, célratörő. Hamarosan mindnyájan befogadtuk őt, mert éreztük, hogy közénk való - hiszen éppen olyan, mint bármelyikünk - mai fiatal.

Egy egyetemi sportnapon kezdődött a barátság közöttünk. Tom alaposan kitett akkor magáért. Méteres előnnyel nyerte a távolugrást, maga mögött hagyta a legjobb futókat, s olyan messzire dobta a gránátot, hogy alig tudtuk szemmel követni. Mindenki neki szurkolt, őt ünnepelte. Aztán, amikor a női síkfutásban én lettem a győztes, odajött, és elsőként gratulált nekem.

- Nagyon jól futottál kis Vera - mondta őszinte elismeréssel.

Ettől a naptól kezdve igaz jóbarátok lettünk. Sokat beszélgettünk egymással a terveinkről, a hivatásról, amelyet választottunk, no és a sportról, amit mindketten szerettünk. Én igyekeztem segítségére lenni a tanulásban, hiszen neki sokkal nehezebb volt a dolga, mint nekem. Megmagyaráztam, ha valamit nem értett, biztattam, ha gyengébben sikerült egy-egy vizsgája. Néha délutánokat töltöttünk az egyetemi könyvtárban, s együtt tanultunk belgyógyászatot, gyógyszertert, filozófiát. Ilyenkor este

hazakísért, közben a hazájáról mesélt nekem, s a kapuban - mielőtt elváltunk - barátságosan kezet fogtunk. Higgye el nekem, soha nem gondoltam Tom Sumberra másképp, csak mint jóbarátra, egy kollégámra a sok közül, akivel talán kicsit jobban megértjük egymást. Hasonlít a gondolkodásunk, az életfelfogásunk, ennyi az egész. Hogy ő fekete, én meg fehér vagyok, az már eszembe sem jutott soha. Hiszen annyiféle ember van... Az egyik alacsony, a másik hórihorgas, az egyik szőke, a másik lángvörös, az egyik sápadt és szeplős, a másik pirospozsgás, az egyik fehérbőrű, a másik fekete... Nem ez dönti el, hogy melyik milyen ember, nem a külsőség az értékmérő már!

Akkor kezdődött a baj, amikor először írtam édesanyáméknak Tom Sumberről.

„... és képzelje csak Édesanyám! Van nekem egy jóbarátom, egy néger fiú! Szintén orvosnak készül, aztán hazamegy gyógyítani Afrikába. Sokat segítek neki a tanulásban, ő meg nagyon igyekvő. Higgyék el Anyukám, a négerek is éppen olyan emberek, mint mi vagyunk! Ugyanúgy dolgoznak, terveznek, akarnak, ugyanúgy örülnek, s éreznek, mint mi...”

Ennyit írtam csupán abban a levélben. Néhány nappal később apámék váratlanul beállítottak a kollégiumba.

- Azonnal csomagolj Vera! Hazaviszünk, még mielőtt valami butaságot csinálsz! - rendelkezett édesapám.

Anyám meg sírva a nyakamba borult.

- Hová jutottál kislányom? Nem azért taníttattunk, neveltünk Téged, hogy végül beleszeress egy szerecsen fiúba!

Hiába magyaráztam nekik, hiába mondtam, hogy nem vagyok szerelmes Tom Sumberba, és még ha szeretném, abban sem volna semmi szégyellni való. Apámék hajthatatlanok maradtak.

- Ha nem jössz velünk, többé nem ismerünk, nem vagy a mi lányunk! - jelentették ki végül.

Nem mentem velük... de azt az estét soha, soha nem felejttem el. Az egyetemet, amit elkezdtem, be akartam fejezni, megvalósulás előtt álló álmaimat nem hagyhattam szertefoszlan. Azóta már sok- sok levelet írtam haza, de választ egyre sem kaptam. Édesapám beváltotta azt, amit ígért...

Már az utolsó vizsgákra készültünk Tommal, amikor egy este, hazafelé menet megfogta a kezemet. Ez a kézfogás azonban nem olyan volt, mint eddig. Nem baráti kézfogás volt ez, hanem valami egészen más.

- Vera! - szólított meg halkán. - Én most az államvizsgák után visszatérek a hazámba. Nagyon sok, nagyon nehéz munka vár ott engem, és olyan jó lenne, ha ott is velem lehetne az, akit szeretek. Verácskám! Ugye eljössz velem?

Ez volt a másik este az életemben, amelyre mindig fájón gondolok majd vissza. Nem mentem el Tommy Sumberrel sem, mert nem mehettem vele. A kollégám volt, akivel együtt tanultam, együtt készültem az életre hat éven keresztül, a barátom volt, akit becsültem, szerettem, de nem voltam szerelmes bele. Nem a bőre színe miatt, csupán azért, mert az a kapcsolat, amely bennünket összekötött, az egészen más volt! Az mindig csak barátság volt, és én soha nem tudtam és ezután sem tudok másképp gondolni rá, csak mint a barátomra.

Hát így történt, hogy egészen egyedül maradtam. Egy kis albérleti szobám van Budán, és most már kizárólag a munkámnak élek. Szüleimről másfél éve nem tudok semmit. Nem akarnak hallani rólam, mert egy néger fiú volt a barátom, aki bár ugyanolyan ember, mint a többi, harcol, dolgozik, gondolkodik, érez, de a bőre színe más!

Tom Sumber pedig hazautazott Afrikába, és soha sem fogja elhinni nekem, hogy nem azért nem viszonztam a szerelmét, mert a bőre fekete. Tegnap különben kaptam egy levelet tőle. Úgy látom boldog, sokat dolgozik otthon az övéiért. Rövidesen nősülni készül. Egy kis néger ápolónő a mennyasszonya, aki Párizsban tanult, és Vilma a neve. Ha lesz egy kislányuk, Verának fogják hívni.

Ennyit mondott el akkor Tóth Vera nekem, aztán lassan felállt, megtörölte a szemüvegét, és lesietett az ambulanciára dolgozni. Ügyeletes volt... beteg emberek jöttek hozzá vigaszért, segítségért...

- § -

FIÚ A SZIGETEN

... Néha kiszemelek magamnak egy embert, s követem egy darabig, merre megy, kivel találkozik.

Ez a fiú még jóformán gyerek volt. Kopott farmeröltönyt viselt, fehér edzőcipőt, s a jobb kezében három szál piros tulipánt szorongatott. Szemmel láthatólag várt valakit..... Kíváncsi voltam a partnerére, gondoltam hát, hogy én is várok egy kicsit.

Sűrű sorokban jött-ment a sok ember. A fiú néha lábujjhegyre állt, úgy kereste köztük az ismerős arcot. Azután az óráját nézte hosszan, kételkedően.

- Nem jön a lány! - bosszankodtam magamban, de ő még várt, várt türelmesen.

Félóra múlva lassan elindult, s időnként megtorpanva vissza-visszanézett.

- Mit csinál vajon? Hová megy? - találgattam.

A Margit-hídon szállt le a 6-osról, a Szigetnél, és a lejáró felé vette útját. Nemsokára megállt azonban, megvárta, amíg elmennek mellette, majd amikor azt hitte, hogy már senki sem látja, a három szál piros tulipánt a fehér selyempapírral együtt áthajította a lejáró korlátján.

- Igaza van - állapítottam meg elnézően. - Nincs értelme még azt is cipelni.

A Mikrobusz-megállónál letért az útról, s egy keskeny sétányon bandukolt tovább. Fejét lehajtotta, kezét a farmerdzseki félig leszakadt zsebébe süllyesztette. Később hirtelen elhatározással leült egy padra. Görnyedten, összetörten, öregesen ült, mereven bámult maga elé, aztán megfordult, ráborult a pad karfájára, és sírva fakadt.

- Ejnye-ejnye kiskoma! Csak nem tört el a mécses? - csóváltam a fejem rosszallóan.

A Sport-uszoda előtt egy bódében két darab Symphonia-cigarettát vásárolt. Egyiket zsebre tette, a másikra rágyújtott, hármát szippantott belőle, majd ledobta, és rátaposott.

- Na! Azért ez mégis csak pazarlás! Ekkora csikket nem illik eldobni!

A Palatinus-strandnál ismét megálltunk. A fiú egy lámpaoszlopnak támaszkodott, s az embereket nézte. A haja csapzott volt, szemhéja duzzadt és kipirosodott, edzőcipőjét összefröcskölte a tavaszi sás. Jó tíz percet ácsorgott itt, ki tudja miért. Azután vett egy peracet a sarki árustól, leült az első útjába eső padra, és majszolni kezdte.

- No! Úgy látszik még sincs olyan nagy baj! - mosolyogtam elégedetten.

Egy öregasszony sétált éppen arra, s fonnyadt, korcs kutyát vonszolt maga után. A fiú a perac végét odadobta a ronda kis ebnek, majd felkelt, és leballagott a folyópartra. Ott leült egy nagy kőre, s a vizet bámulta. Azután szórakozottan felemelt egy kerek kavicsot, nagy ívben a Dunába hajította, hogy gyönyörködhessen a felfreccsenő habok ezüstös színében. Pár perc múlva ismét továbbindult. Időnként lehajolt egy-egy színes kőért, felvette, a zsebébe süllyesztette, s közben lopva körülnézett, nem látja-e valaki.

Már a Sziget vége felé jártunk, amikor halkan füttyörészni kezdett, majd futásnak eredt, és az Árpád-hídra vezető feljárónál eltűnt a szemem elől.

Éppen fel akartam szállni egy villamosra, amint újra észrevettem. A hídon állt, s a korlátra támaszkodva derűs mosollyal nézett vissza a Margit-szigetre. Belső zsebéből fésűt húzott elő, haját megigazította, kopott farmerét kissé leporolta, s miután egy öregasszonytól három szál piros tulipánt vásárolt, fellépett az éppen induló villamosra.

... Ennyit sikerült ellesnem az életéből. Mi történt benne, mire gondolt útközben, nem tudhatom. Egy azonban biztos ... tavasz volt!

TAVASZ A TÉLBEN

Tegnap este összevesztek egymással. Már nem is tudta pontosan miért, de biztos, hogy megint valami lényegtelen apróság miatt. Most persze nagyon el volt keseredve.

Hét óra lehetett. Kint sűrű pelyhekben hullt a hó, s a háztetők ezüstfehéren csillogtak az est sötétjében. Magára húzta a bélelt kabátot, fejébe nyomta gyűrött kalapját, és útnak eredt. Nagy cipője szürke nyomokat hagyott a friss hóban. Lassú léptéssel baktatott, mélyen elmerengve. Nyakába jeges havat fújt a szél, fülét pirosra csípte a hideg. A Duna-parton megállt, körülnézett. Kihalt volt minden, némán, kegyetlenül hallgatott a csend. Csak a tél fagyos lehelete zenélt időnként odafenn a villanydrótokon.

Van egy kis pad itt, a kihalt Duna-parton, amelyen oly gyakran ültek együtt Vele. „Istenem! De szép is volt!” - Mélyet, fájdalmasat sóhajtott, majd - szinte ösztönösen - elindult a kedves hely felé. Aztán hirtelen megállt meglepetten... Valaki ült a kis piros padon. Nagykabátjába beburkolózva, bánatosan a pad karfájára dőlt. „Ki lehet vajon, s mit kereshet itt, ebben a hidegben? Talán nincs lakása, ahol meghúzódjon, vagy őt is a bánat hozta éppen most ide?”

A fiú csak állt, és csendesen figyelt. A nagykabát a padon meg sem moccant, s egykedvűen hullott rá a sűrű hó. Azután egyszer csak megrázta magát, s előbújt belőle egy kis tarka kendő. A fiú elindult, majd megállt a lány előtt, aki fázón dideregve kuporgott ott, az ő kis padjukon. Arca kipirult a téli hidegtől, két szép szeme forró könnyben csillogott. Homlokába hulló barna tincsein apró fehér pihék hintáztak.

A fiú lehajolt, lassan felemelte, azután szorosan magához ölelte. A lány pedig szemrehányón nézett fel rá.

- Látod, milyen vagy! A kalapodról most mind a nyakamba hullott a hó...